

تقوا و فجور

درس
دوازدهم

خدا از انسان چه می خواهد؟ آیا تاکنون در این باره اندیشیده اید؟ راه رسیدن به آن چه خدا از ما می خواهد، چیست؟ پاسخ یک کلمه است: تقوا!
حقیقت تقوا چیست؟ متقین چه کسانی اند؟ در عصری که فساد و گناه زندگی انسان ها را فرا گرفته است، چگونه می توان از اهل تقوا بود؟ تأثیر تقوا و فجور در جامعه ی بشری چیست؟

شناخت واژه

وَقِي، يَقِي (وَقَايَةً) فَلَانًا: او را از هر چه به وی آزار و زیان می رساند، نگاه داری کرد.

تَقْوَى: اسم مصدر و به معنای خود را محفوظ داشتن است؛ و تقوای الهی، یعنی آن که انسان خود را در محضر خدا بداند تا واجبات را انجام دهد و محرمات را ترک کند.

فَجَرَ (ج) فَجْرًا: شکافت

فَجَرَ (ج) فَجُورًا: نافرمانی کرد، گناه کرد، حریم الهی را شکست.

جست و جو

از دو ریشه‌ی تقوا و فجور چه کلماتی در زبان فارسی به کار می‌رود؟ معنای آن‌ها را بررسی کنید.

کاربرد در قرآن

برای آشنایی بیش‌تر با کاربردهای مختلف این دو ریشه در قرآن، جدول زیر را کامل کنید.

معنای واژه	مشخصات صرفی واژه	عبارت قرآنی	واژه	آیه
	فعل ماضی مفرد مذکر غائب	غافر ۴۵ فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا	وقی	۱
	فعل امر مفرد مذکر مخاطب	غافر ۷ وَفِيهِمْ عَذَابُ الْجَحِيمِ	قی	۲
		آل عمران ۱۵ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ	اتَّقوا	۳
		مؤمنون ۵۲ وَ أَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ	فاتَّقوا	۴
		احزاب ۳۲ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَحْضَعْنَ بِالْقَوْلِ	اتَّقین	۵
		حجرات ۱۳ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَاكُمْ	اتقی	۶
		انفطار ۳ وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِرَتْ	فُجِرَتْ	۷
		عبس ۴۲ أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجِرَةُ	الفَجِرَةُ	۸

قرآنت و ترجمہ

۱۔ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا

تحریم ۶

۲۔ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا * فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا
قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا * وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا

شمس ۷ تا ۱۰

۳۔ أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ
أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ

ص ۲۸

۴۔ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ
وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ

انفطار ۱۳ و ۱۴

۵- بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ

... .. تا در آن چه پیش رو (در طول زندگی خود) دارد گناه کند.

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ

قیامت ۶ و ۵

۶- وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ

وَتَرَوُوهَا^۱ فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى

وَأَتَّقُونَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ

بقره ۱۹۷

۷- أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ

لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ

ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

یونس ۶۲ تا ۶۴

۱- توشه برگزیده

٨- لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا^١ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ
وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ
وَءَاتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ
وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ^٢
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ
وَءَاتَى الزَّكَاةَ
وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا
وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ^٣
أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ

بقره ١٧٧

١- بجرخانید

٢- بردگان

٣- هنگام جنگ

تمرینات

تمرین اول — با دقت و تدبر در آیات درس و آیات ۱ تا ۵ بقره، ۱۳۳ تا ۱۳۵ آل عمران و ۱۵ تا ۱۹ ذاریات، ویژگی‌ها و صفات متقین را برشمارید.

تمرین دوم — مشتقات ریشه‌ی «وَقَى» را از آیات ۳۷ رعد، ۸۱ نحل، ۶۳ مریم، ۲۴ زمر، ۲۷ طور و ۱۷ لیل استخراج و با توجه به این آیات، این مشتقات را معنا کنید.

تمرین سوم — با مراجعه به آیات درس و نیز آیات ۷۲ مریم، ۳۵ رعد و ۲ مائده، کلماتی را که در مقابل مشتقات «وَقَى» آمده، استخراج کنید و با استفاده از آن‌ها، مصادیق مختلف «تقوا» را بیان کنید.

تمرین چهارم — مشتقات ریشه‌ی «فجر» را از آیات ۶۰ بقره، ۷۸ و ۹۰ اسراء، ۲۷ نوح و ۶ انسان استخراج کرده و با توجه به این آیات، این مشتقات را معنا کنید.

پیشنهاد^۱: با مطالعه‌ی آیات ۱ تا ۴ سوره‌ی نوح، ۱۰۵ تا ۱۷۹ سوره‌ی شعراء، ۱۶ عنکبوت، ۶۲ و ۶۳ زخرف و ۱۰۱ و ۱۰۲ آل عمران، فهرستی را از نام پیامبران الهی که در این آیات آمده و مهم‌ترین دستورات و توصیه‌های آن‌ها تهیه کنید.

۱- این تمرین اجباری نیست و انجام آن به هر میزان به عنوان فعالیت آزاد خارج از کلاس محسوب می‌شود و امتیاز دارد.

حکمت

قرآن کریم :

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

طلاق ۲ و ۳

